

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
STATUTO**

**„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO NR. I-399 143, 144, 145, 154,
157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171⁴, 172, 174, 178, 180⁶, 186², 202¹ STRAIPSNŲ IR
DVIDEŠIMT KETVIRTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO“
PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Seimo statuto (toliau – Seimo statutas) „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 143, 144, 145, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171⁴, 172, 174, 178, 180⁶, 186², 202¹ straipsnių ir dvidešimt ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo“ projektas (toliau – projektas) parengtas, atsižvelgiant į siūlomų keisti Seimo statuto nuostatų taikymo metu kilusius neaiškumus.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados (toliau – išvada) dėl Seimo posėdyje pateikto projekto gavimo pagrindai ir tvarka reglamentuojami Seimo statuto 145 straipsnyje „Išvados dėl įstatymo projekto“. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „Pagrindinis komitetas privalo kreiptis dėl šio straipsnio 2 dalyje nurodytos išvados, jeigu tokią iniciatyvą savo parašais arba dėl to balsuodami Seimo posėdyje paremia ne mažiau kaip 1/5 Seimo narių.“ Tiek šioje nuostatoje, tiek kitose šio straipsnio dalyse, ar kituose Seimo statuto straipsniuose *expressis verbis* nėra nurodyta kokių projekto svarstymo etapu toks prašymas gali būti pateiktas ir kokių projekto svarstymo metu Komitetas privalo Seimo statuto nustatyta tvarka kreiptis dėl išvados. Šio straipsnio taikymo abejonių kėlė ir tai, kad Seimo nariams, besikreipiantiems į pagrindinį komitetą dėl išvados pateikimo, nėra įtvirtinta pareiga suformuluoti klausimus.

Dėl Seimo statuto 145 straipsnio taikymo metu kilusių klausimų ne kartą pasisakė Seimo Etikos ir procedūrų komisija, kuri šio straipsnio taikymo kontekste rekomendavo:

- spręsti dėl būtinybės tikslinti Seimo statuto 145 straipsnį, papildant jį nuostatomis, jog numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados iniciatoriai privalo suformuluoti klausimus, kurie atitiktų Seimo statuto 145 straipsnio nuostatas. <...> (2022 m. birželio 15 d. išvada Nr. 101-I-10);

- svarstyti būtinybę tikslinti Seimo statuto 145 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, aiškiau detalizuojant laikotarpį, kuomet pagrindinis komitetas užsako numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadą (2022 m. gruodžio 22 d. išvada Nr. 101-I-32).

Parengtu projektu siūloma tikslinti Seimo statuto 145 straipsnio nuostatas, pašalinant praktikoje kilusius neaiškumus ir teisėkūros kokybės tikslais tobulinant atitinkamų išvadų gavimo procesą.

Projektu taip pat siūloma aiškiai atskirti įstatymų ir kitų Seimo priimamų teisės aktų svarstymo ir priėmimo procedūras ir įtvirtinti, kad projekto svarstymo procedūrą sudaro svarstymas pagrindiniame komitete ir svarstymas Seimo posėdyje, o projekto priėmimas laikytinas atskira savarankiška teisėkūros stadija, nepatenkančia į projekto svarstymo etapą. Šiuo tikslu siūloma keisti ne tik Seimo statuto 144 straipsnį, bet sistemiškai tikslinti ir kitus straipsnius (143, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171⁴, 172, 174, 178, 180⁶, 186², 202¹) ir dvidešimt ketvirtojo skirsnio pavadinimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Seimo statuto 144 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad projekto svarstymo procedūrą sudaro: svarstymas pagrindiniame komitete, svarstymas Seimo posėdyje ir projekto priėmimas. Sistemiškos nuostatos įtvirtintos ir kituose Seimo statuto straipsniuose (pavyzdžiui, (143, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171⁴, 172, 174, 178, 180⁶, 186², 202¹).

Seimo statuto 145 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pagrindinis komitetas turi teisę kreiptis į valstybinius mokslinių tyrimų institutus, aukštąsias mokyklas prašydamas ne vėliau kaip per 10 darbo

dienų pagal kompetenciją pateikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadą dėl įstatymo projekto, jeigu:

1) įstatymo projekte numatoma reguliuoti iki tol nereguliuotus visuomeninius santykius arba yra iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas ir

2) įstatymo projekto iniciatoriai dėl reikalingų specialių ir (ar) mokslinių žinių trūkumo aiškinamajame rašte nepateikė numatomo teisinio reguliavimo poveikio to teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas, išsamaus vertinimo.

Pagrindinis komitetas privalo kreiptis dėl aukščiau nurodytos išvados, jeigu tokią iniciatyvą savo parašais arba dėl to balsuodami Seimo posėdyje paremia ne mažiau kaip 1/5 Seimo narių. Seimo statute *expressis verbis* nėra nurodyta kokių projekto svarstymo etapu toks prašymas gali būti pateiktas ir kokių projekto svarstymo metu Komitetas privalo Seimo statuto nustatyta tvarka kreiptis dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados. Seimo nariams besikreipiantiems į pagrindinį komitetą dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados pateikimo nėra įtvirtinta pareiga suformuluoti klausimus.

Taip pat Seimo statute nurodyta, kad kreipdamasis dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados, pagrindinis komitetas suformuluoja klausimus dėl įstatymo projekto poveikio ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisei sistemai, žmogaus teisėms, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai, reglamentuojamoms profesijoms ir kitoms teisinių santykių sritims. Negali būti formuluojami klausimai, į kuriuos atsakyta šio statuto 135 straipsnio 3 dalyje nurodytame aiškinamajame rašte ar šio statuto 136 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 138 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytose išvadose.

Jeigu subjektai, į kuriuos pagrindinis komitetas kreipėsi dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadų, pagal kompetenciją negali atsakyti į suformuluotus klausimus, pagrindinis komitetas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados pateikimo termino pabaigos priima sprendimą inicijuoti viešą kvietimą ekspertams dėl įstatymo projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados pateikimo. Šiame sprendime pagrindinis komitetas nustato reikalavimus, keliamus ekspertų kvalifikacijai, ir išvados pateikimo terminą. Kvietimą ekspertams dėl įstatymo projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados pateikimo komitetas skelbia Seimo interneto svetainėje. Paskelbus šį kvietimą, nustatytus reikalavimus atitinkantys ekspertai turi teisę pateikti įstatymo projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadą, kurioje būtų atsakyta į visus ar dalį suformuluotų klausimų. Kartu su išvada ekspertai pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad jie atitinka nustatytus kvalifikacijos reikalavimus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Projektu siūloma aiškiai atskirti įstatymų ir kitų Seimo priimamų teisės aktų svarstymo ir priėmimo procedūras ir įtvirtinti, kad projekto svarstymo procedūrą sudaro svarstymas pagrindiniame komitete ir svarstymas Seimo posėdyje, o projekto priėmimas laikytinas atskira savarankiška teisėkūros stadija, nepatenkančia į projekto svarstymo etapą. Šiuo tikslu siūloma keisti Seimo statuto 144 straipsnį, bei sistemaiškai tikslinti ir kitus straipsnius (143, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171⁴, 172, 174, 178, 180⁶, 186², 202¹) ir dvidešimt ketvirtojo skirsnio pavadinimą.

Teikiamu projektu siūloma tikslinti Seimo statuto 145 straipsnio nuostatas, pašalinant praktikoje kilusius neaiškumus ir teisėkūros kokybės tikslais tobulinant atitinkamų išvadų gavimo procesą. Siūloma 145 straipsnį pakeisti, sudarant galimybę išvadą pateikti per ilgesnį negu 10 darbo dienų terminą, nes projekto apimtis ir (ar) sudėtingumas gali lemti situacijas, kai 10 darbo dienų terminas būtų pernelyg trumpas. Taip pat siūloma komitetui išimtiniais atvejais leisti šį terminą pratęsti. Siūloma nustatyti išvados pateikimo terminą (ne trumpesnį negu 10 ir ne ilgesnį negu 30 darbo dienų) ir tais atvejais, kai prireiktų inicijuoti viešą kvietimą ekspertams dėl išvados pateikimo. Šiuo metu toks terminas nėra įtvirtintas.

Projektu tikslinamas išvados prašymo 1/5 Seimo narių iniciatyva reguliavimas. Siūloma aiškiai įtvirtinti, kad iniciatyva prašyti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados gali būti

pateikta pagrindiniam komitetui, kol pagrindinis komitetas nėra priėmęs vieno iš šio statuto 150 straipsnio 1 dalies 1, 2, 5 ir 6 punktuose numatytų sprendimų. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados iniciatoriai privalo suformuluoti klausimus, atitinkančius šio straipsnio 2 ir 6 dalyse nustatytus kriterijus. Galutinį sprendimą dėl teikiamų klausimų ir jų formuluočių priimtų pagrindinis komitetas. Siūlytina nustatyti, kad prašymas pateikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadą dėl to paties projekto gali būti teikiamas tik vieną kartą ir jei dėl šio projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados nėra paprašęs pagrindinis komitetas. Kai Seimas nusprendžia projekto svarstymui ir priėmimui taikyti skubos ar ypatingos skubos tvarką, šio straipsnio 4 dalyje numatytas prašymas pateikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvadą būtų negalimas.

Seimo statuto 145 straipsnio 6 dalis (dabartinė 4) tikslinga, nurodant kad pagrindiniai klausimai gali būti formuluojami ir dėl lygių galimybių bei klimato kaitos. Tokios pataisos teikiamos, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2200 15 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1630.

Taip pat tikslinga Seimo statuto 145 straipsnyje aiškiai nurodyti, kad jei išvada per straipsnyje nurodytus terminus nėra gaunama, teisės akto projekto svarstymo pagrindiniame komitete procedūra tęsiama toliau.

Atsižvelgiant į praktikoje kilusius neaiškumus ir siekiant teisėkūros kokybės, tai pat siūloma Seimo statuto 158 straipsnį papildyti 8 dalimi, joje įtvirtinant, kad jeigu įstatymo priėmimo metu buvo pritarta tokiems šios stadijos metu gautiems pasiūlymams, kurie nebuvo gauti ir apsvarstyti įstatymo projekto svarstymo pagrindiniame komitete stadijos metu, arba pritarta pataisoms, kurios panaikino įstatymo principus ir sandarą lemiančius straipsnius, taip pat atskirus skirsnius ar skyrius, iki projekto priėmimo Seimo posėdyje pabaigos pagrindinio komiteto primininko ar pranešėjo prašymu projektas grąžinamas pagrindiniam komitetui svarstyti ir procedūra kartojama nuo įstatymo projekto svarstymo pagrindiniame komitete.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu) , galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Seimo statutą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Seimo statutas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimtas Seimo statutas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams;

Projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų teisės aktų pakeisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvada“, „pagrindinis komitetas“, „projekto svarstymas“, „priėmimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai:

Jurgis Razma

Vytautas Mitalas

Irena Haase

Andrius Vyšniauskas